

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11516957>

KADASTR KARTALARINI YARATISH ISHLARI

Xo'jakeldiyev Komil Nosirovich

Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti o'qituvchisi

xujakeldiyevkomil@gmail.com

***Annotatsiya:** Maqolada bugungi kunda dolzarb masalaga aylanib borayotgan kadastr kartalarini yaratishning yangi bosqichlari haqida so'z boradi.*

***Kalit so'zlar:** kadastr. karta. yer uchastkalari. mulkiy huquq. funksional. resurs. yer soliqlari.*

***Аннотация:** В статье речь пойдет о новых этапах создания кадастровых карт, которые сегодня становятся актуальным вопросом.*

***Ключевые слова:** кадастровый. карта. земельные участки. право собственности. функциональный. ресурс. земельные налоги.*

***Abstract:** The article will focus on the new stages of creating cadastral maps, which are becoming an urgent issue today.*

***Keywords:** cadastral. map. land plots. ownership rights. functional. resource. land taxes.*

KIRISH. Kadastr kartalarini yangilash bugungi kunda yuridik, iqtisodiy va texnik masalalarni o'z ichiga olgan keng qamrovli bir vazifa sanaladi. Kadastr kartalari, yer uchastkalarining chegaralari, o'lchamlari va boshqa mulkiy ma'lumotlarni aks ettiradigan zamonaviy talablar va texnologiyalar asosida amalga oshiriladi.

Kadastr kartalarini yangilash jarayoni, aniqlik va ishonchlilikni ta'minlab zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali amalga oshiriladi. Jarayonning muvaffaqiyatli bajarilishi uchun yuqori malakali mutaxassislar bilan, zamonaviy geodezik asboblardan va zamonaviy dasturiy ta'minotlar talab etiladi. Kadastr kartalarini yangilash, yer uchastkalari va mulkiy huquqlarni himoya qilish, mulk boshqaruvini samarali amalga oshirishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA. Kadastr kartalarini yangilash bo'yicha adabiyotlar, bu jarayonning texnik, huquqiy va amaliy jihatlarini qamrab oladi. Quyida kadastr kartalarini yangilash bo'yicha adabiyotlar va manbalar ko'rib o'tamiz:

"Cadastre: Principles and Practice" - Roger Fisher, David Hopkins. Bu kitob, kadastr tizimlari va ularni boshqarish bo'yicha asosiy tamoyillarni o'z ichiga oladi.

"Elements of Photogrammetry with Applications in GIS" - Paul R. Wolf, Bon A. Dewitt, Benjamin E. Wilkinson. Fotogrammetriya va uning GIS bilan bog'liq qo'llanilishi kadastr kartalarini yangilashda GIS tizimlarida qanday qo'llanilishi haqida ma'lumotlar keltirilgan. Bu adabiyotlar va manbalar kadastr kartalarini yangilash bo'yicha ushbu sohada ishlayotgan mutaxassislar uchun foydali bo'ladi.

NATIJALAR. Kadastr kartalarini yaratish natijalari ko'plab muhim foydali ma'lumotlarni va funksional imkoniyatlarni o'z ichiga oladi va boshqa ko'plab sohalarda samarali foydalanishni ta'minlaydi. Quyida kadastr kartalarini yaratish natijalarini bazi birlari bilan tanishib o'tamiz:

Kadastr kartalari yer uchastkalarining aniq chegaralari, o'lchamlari va mulkdorlik huquqlarini, yer resurslarini samarali boshqarish va optimal foydalanishni ta'minlaydi.

Shaharsozlik va qishloq xo'jaligi hududlarini rejalashtirishda kadastr kartalari infratuzilmani rivojlantirish, yo'l-transport tarmoqlarini loyihalash va boshqa rejalashtirish ishlari uchun asos yaratadi.

Kadastr kartalari mulkdorlik huquqlarini himoya qiladi va yerga oid nizolarni oldini olishga, chegaralar va mulkdorlik huquqlarining rasmiy qayd etilishi huquqiy kafolat yaratadi.

Yer soliqlari va boshqa mulkiy soliq turlari hisoblashda asosida soliq solish tizimi samarali ishlaydi.

Kadastr kartalarini yaratish natijalari ko'p jihatdan muhim sanaladi. Ular yerdan foydalanish va boshqaruvni samaraliligini taminlaydi, mulkiy huquqlarni himoya qiladi, soliqlarni to'g'ri hisoblash imkonini yaratadi, atrof-muhitni muhofaza qilishga yordam beradi va iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlaydi. Kadastr kartalarining yangilanishi va raqamli formatda mavjudligi esa, zamonaviy texnologiyalar yordamida ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va yangilash imkonini beradi, bu esa jamiyatning umumiy rivojlanishiga katta hissa qo'shib boradi.

MUHOKAMA. Kadastr kartalarini yaratishda olib boriladigan ishlar yerdan foydalanish, mulkiy huquqlarni himoya qilish va resurslarni samarali boshqarishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayon bir nechta asosiy bosqichlardan iborat bo'lib, har biri o'ziga xos texnik, huquqiy va amaliy talablarni o'z ichiga oladi.

Quyida kadastr kartalarini yaratish ishlarining asosiy bosqichlari va ularning tafsilotlari sanab o'tamiz:

1. Tayyorlov bosqichi
2. Geodezik va topografik ishlar
3. Kadastr ma'lumotlarini yangilash va tahlil qilish
4. Kartografik ishlari
5. Elektron kadastr tizimlarini joriy qilish

Kadastr kartalarini yaratish ishlari yer resurslarini boshqarish, mulk huquqlarini himoya qilish va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash yordamida qo'llaniladi. Bu jarayonning muvaffaqiyatli bajarilishi malakali mutaxassislar, geodezik asboblari va ilg'or dasturiy ta'minotlar talab etadi. Kadastr kartalarining yangilanishi va raqamli formatda mavjudligi, zamonaviy texnologiyalar yordamida ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va yangilash esa jamiyatning umumiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

XULOSA. Kadastr kartalarini yaratish jarayoni yer resurslarini samarali boshqarish, mulk huquqlarini himoya qilish va urbanizatsiyani rejalashtirish kabi ko'plab muhim vazifalarni bajarishda asosiy ro'l tutadi.

Aniqlik va ishonchlilik: Kadastr kartalari yer uchastkalarining aniq chegaralari va o'lchamlarini belgilab beradi, bu esa yerdan foydalanishning aniqligi va ishonchliligini oshiradi.

Resurslarni samarali boshqarish: Kadastr kartalari yordamida yer resurslari qishloq xo'jaligi yerlari, shaharsozlik hududlari va tabiiy resurslarni rejalashtirish ishlari olib boriladi.

Mulk huquqlarining rasmiy qayd etilishi: Kadastr kartalari mulk huquqiga oid nizolarni kamaytiradi va mulkdorlar huquqlarini himoya qiladi.

Urbanizatsiya va infratuzilma rejalashtirish: Kadastr kartalari shaharsozlik va infratuzilmani samarali rejalashtirishda, jamiyatning umumiy rivojlanishiga samarali yordam beradi.

Zamonaviy geodezik asboblari: GPS, taximetrlar va dronlar kabi zamonaviy geodezik asboblardan foydalanish, kadastr kartalarini yaratish jarayonini tezlashtiradi va aniqlikni oshiradi. GIS texnologiyalari yordamida kadastr ma'lumotlari va yer resurslarini samarali boshqarishni ta'minlaydi.

Kadastr kartalarini yaratish yer resurslarini samarali boshqarish jamiyatning umumiy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishda yuqori malakali mutaxassislar, zamonaviy texnologiyalar va huquqiy me'yorlarga amal qilishni o'ta muxim xisoblanadi. Kadastr kartalarining yangilanishi va raqamli formatda mavjudligi, zamonaviy texnologiyalar yordamida ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va yangilash imkonini beradi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Аvezбоев С. “Ер тузиш асослари” Тошкент 2004
2. Аvezбоев С. Волков С.Н. “Ер тузишни лойихалаш” Тошкент 2004
3. Mirzayev J.O., Mirzayev J.B., Asadov X.J. Yer uchastkalari maydonlarining aniqligini baholash natijalarini taqqoslash tahlili. Research And Education. 2022/4/30 406-409 betlar.
4. Mirzayev J.O., Ulasheva M.Y. Geodezik o‘lchov natijalarini zamonaviy geodezik asboblarda yordamida aniqligini oshirish. Science and innovation. 2024 656-658 betlar.
5. Mirzayev J.O., Xujakeldiyev K.N., Nosirov J.K. Kadastr kartalarini elektron shaklda yaratishning yangi bosqichlari. Research And Education. 2023/11/30 202-205 betlar.
6. Mirzayev J.O., Xujakeldiyev K.N., Nosirov J.K. Kadastr ishlari uchun geodezik o‘lchovlarni matematik qayta ishlash amaliyotini takomillashtirish. Research And Education. 2023/2/28 179-182 betlar.
7. Mirzayev J.O., Bazarov M.M., Imnazarova N.I. Zamonaviy geodezik axborotlarni qayta ishlash usullari. Research And Education. 2023/2/28 186-188 betlar.
8. Mirzayev J.O. Geodezik o‘lchash ishlarida GPS tizimini qo‘llash samaradorligi. Research And Education. 2024/4/30 113-115 betlar.
9. Mirzayev J.O., Xaqqulova A.O. Geodeziya sohasiga yoshlarni qiziqtirish. Research And Education. 2024/4/30 119-122 betlar.
10. Mirzayev J.O., Qilichev Z.M. Geodezik ishlarni tashkil qilish bosqichlari. Research And Education. 2024/2/29 69-71 betlar.